

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

РІК ВИДАННЯ • JAHRGANG 71

СІЧЕНЬ • JANUAR 2019 • Nr. 1 (3005)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

СПІЛЬНЕ РІЗДВАНЕ ПОСЛАННЯ ЄРАРХІВ УГКЦ В ЗАХІДНІЙ ЄВРОПІ

З нами Бог!

Розумійте народи і покоряйтеся,

бд з нами Бог

**ВСЕЧЕСНІШІ ТА ВСЕСВІТЛІШІ ОТЦІ,
ПРЕПОДОБНІ БРАТИ І СЕСТРИ В МОНАШЕСТВІ, ДОРОГІ БРАТИ І СЕСТРИ!
«ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ!»**

Зі співом колядок заглиблюємося у велике таїнство народження Ісуса Христа: «Возвеселімся всі разом нині: Христос родився в бідній ясині». Возвеселімся, бо ми побачили обличчя Боже. Боже обличчя у дитині, у пеленах повитій, що лежить у яслах на сіні. Невимовне таїнство!

Невимовне таїнство! Адже Мойсей одного разу просив Господа показати йому Свою славу, на що Всевишній відповів: «Я появлю перед тобою всю мою доброту і виголошу перед тобою ім'я Господа... Лиця ж мого не можна тобі бачити, бо людина не може бачити мене і жити...» (Вихід 33,20). І сам євангеліст Іван на початку свого Євангелія каже, що «ніхто й ніколи Бога не бачив. Єдинородний Син, що в Отцевому лоні, – той об'явив» (Йо 1, 18), бо «Слово стало тілом, і оселилося між нами, і ми славу його бачили – славу Єдинородного від Отця, благодаттю та істиною сповненого (Йо 1, 14) і Йому Ангели співають: «Слава во вишніх Богу й на землі мир людям його вподобання» (Лк 2, 14).

І саме в народженні Ісуса Христа Боже об'явлення сягає своєї вершини, своєї повноти. Бог дійсно відвідує Свій народ, відвідує світ в такий спосіб, який перевищує будь-які очікування. Бог стає людиною, так що Ісус не просто говорить щось про Бога, але є об'явленням Бога, бо Він – Бог, і тому об'являє Боже обличчя.

Апостол Филип каже до Ісуса: «Господи, покажи нам Отця, і вистачить для нас» (Йо 14,8). А Ісус йому відповідає: «Хто мене бачив, той бачив Отця». Саме в цій відповіді зустрічаємо суть новизни Нового Завіту, яка об'явилася у Вифлеємі: хто бачить мене, той бачить Отця: хто бачить моє обличчя, той і бачить обличчя Отця!

І про Ісуса свідчить апостол Павло: «Він є образ невидимого Бога, первородний усякого створіння... бо сподобалося Богові, щоб уся повнота перебувала у ньому» (Кол 1,15.19). Цей невидимий Бог став видимим в обличчі людини, стає видимим в обличчі дитини, яка зростає мудрістю, літами й ласкою в Бога та людей (Лк 2,52); в обличчі, яке сяє наче сонце (Мт 17,3), а також в обличчі, з якого стікає піт, мов краплі крові (Лк 22, 44), в обличчі побитого, зневаженого, де вже не було ні виду ні краси (Іс 53, 2–3).

Люба Яцків, «Різдво Христа»

І це обличчя Сина Божого відбивається, наче у дзеркалі, в обличчі кожної людини, в усмішці дитини, у красі обличчя юної особи, у втомленому обличчі робітника, який заробляє на хліб насущний; в обличчі сироти і удови; в обличчі бездомного і безробітного; в обличчі хворого і умираючого, в обличчі солдата, що серед морозів захищає свою країну. Адже все, що зробили, чи не зробили, одному з моїх братів найменших – ви мені зробили (Мт 25,40.45).

Перефразовуючи філософів М. Бердяєва і Е. Левінаса, сміливо можемо сказати: мій голод належить до царини фізіології, проте голод іншої людини вже належить до моєї добродійної любові. Перед обличчям потребує людини, неможливо залишитися без відповіді, позитивної чи негативної, і, залежно від цієї відповіді, такий буде Божий суд над нами.

Отже, Боже обличчя присутнє в усіх особах, якщо бачимо їх очима серця та любові. Не хочемо Вам говорити про жорстоке обличчя Ірода і про чергових Іродів. Або про обличчя того, хто вбиває іншу людину. Це вже не Божі, а диявольські обличчя!

Проте Різдво – це свято родинної теплоти, любові, радості, миру, а на столі і свічка, і кутя, і зіронька на небі. Це гарна різдвяна романтика, і ми її також потребуємо. І такого Вам бажаємо! І ви на таке заслужили! Не можемо сьогодні

до Вас промовляти по іншому.

Нехай обличчя Божої дитини освітить наше життя, щоб у цьому світлі ми могли розпізнавати Боже обличчя в обличчі кожної людини упродовж цілого її життя. Нехай Вифлеємська зоря освітлює нашу темряву, в якій ми можемо опинитись, бо не завжди сонце світить і несемо нашим рідним, близьким, знайомим, співробітникам, сусідам, парафіянам, усім потребуючим свідчення нашої віри і радості нашого спасіння!

Бажаємо вам, щоб ви самі були зіркою любові, доброти, і надії; щоб радісна подія Різдва піднесла вас на душі, утвердила в певності непроміняючої Божої Любові до вас і постійності Його опіки над вами. А Новий 2019 Рік нехай буде для нас усіх щасливим і благословенним Господом у здоров'ї душі і тіла, у радості й мирі!

З усіма нами є Бог!

† ПЕТРО (Крик), Апостольський Екзарх для українців у Німеччині і Скандинавії

† ГЛІБ (Лончина), Єпископ Єпархії Пресвятої Родини в Лондоні, Апостольський Візитатор для українців в Ірландії

† ДІОНІСІЙ (Ляхович), Апостольський Візитатор для українців в Італії

† БОРИС (Гудзяк), Єпископ Єпархії св. Володимира в Парижі, Апостольський Делегат у Швейцарії і країнах Бенілюксу

† ЙОСИФ (Мілян), Єпископ-помічник Київський, Голова Пасторально-міграційного відділу Патріаршої курії УГКЦ

ЄПАРХІЯ ВІЗАНТІЙСЬКОГО ОБРЯДУ В СЕРБІЇ І ПЕРШИЙ ЄПАРХ

6 грудня 2018 р., коли за новим календарним стилем припадає празник святого Миколая, Архієпископа Мир Лікійських, у Ватикані повідомлено про те, що Папа Франциск підніс Апостольський Екзархат для вірних візантійського обряду, що проживають в Сербії, до рівня Єпархії, надаючи новій церковній структурі титул «Єпархія святого Миколая з осідком в Руському Крстурі». Першим Єпархом Святіший Отець призначив дотеперішнього екзарха владика Юрія Джуджара.

С-на: Радіо Свобода

ІСТОРИЧНА ДОВІДКА ТА АКТУАЛЬНИЙ СТАН

Апостольський екзархат для вірних візантійського обряду в Сербії і Чорногорії був створений 28 серпня 2003 року, виокремившись із території Крижевацької єпархії, яка до 2001 року охоплювала греко-католиків на всіх теренах колишньої Югославії. Від 2013 року ця структура стала називатися Апостольський екзархат у Сербії.

Серед вірних нової єпархії, яких нараховується приблизно 22 тисячі – нащадки вихідців з України (Закарпаття і Галичини), хорвати та румуни. Душпастирське служін-

ня здійснюється в 21 парафії, одна з яких – при василіянському монастирі в Кулі, на яких служать 17 священників. У Руському Крстурі розміщений провінційний осідок Провінції святого Йосифа Згромадження Сестер Службниць Непорочної Диви Марії, сестри з якої служать в Сербії, Боснії і Герцеговині, Хорватії, Німеччині, Італії та в Мукачівській греко-католицькій єпархії на Закарпатті.

ПЕРШИЙ ЄПАРХ ВЛАДИКА ЮРІЙ ДЖУДЖАР

Владика Юрій Джуджар народився 1954 року в Джурджові на теренах су-

часної Сербії. Середню освіту здобув у Римі в Папській українській малій семінарії, а далі завершив філософсько-богословські студії в Папських університетах Вічного Міста, проживаючи в Папській українській Колегії святого Йосафата та захистивши 1985 року докторат зі східного канонічного права. Ієрейське рукоположення отримав 1980 року як священник Крижевацької єпархії. Протягом 15 років працював у Конгрегації Східних Церков, а також понад два десятиріччя активно співпрацював з українською редакцією Ватиканського радіо, як у відправах недільних літургій, так і в щотижневих передачах.

Призначивши 2001 року о. Юрія Джуджара єпископом-помічником Мукачівської греко-католицької Єпархії, святий Іван Павло II 19 березня того ж року уділив йому єпископські свячення, а проголосивши 2003 року створення Апостольського екзархату в Сербії, призначив його Екзархом. Це служіння владика Юрій виконує дотепер, а 2016 року був обраний Віце-президентом Міжнародної Єпископської Конференції святих Кирила і Методія, яка згуртовує католицьких єпископів Сербії, Чорногорії, Македонії та Косово.

о. Тимотей Т. Коцур, ЧСВВ.
Подано за: «Новини з Ватикану»

XI

ЩО ТАКЕ НОВИЙ РІК ДЛЯ ХРИСТІЯНИНА?

Так склалося, що в свідомості більшості сучасних людей, в т. ч. й християн, початок Нового року асоціюється з 1 січня за Новим стилем. Ми не будемо заглиблюватись в проблематику того, правильний чи ні такий підхід. Так чи інакше, але час поділяється на життя, що проходить протягом років, і ми зараз стоїмо перед дверима, що відкривають перед нами новоліття.

Всякий раз, коли підводиться хронологічна риска певного періоду життя, з особливою гостротою відчувається невблаганність і владність часу. Нині ми відчуваємо це особливо. Одного мудреця давнини запитали: що, на його думку, більше за все дороге для людини. «Час, – відповів він, – бо за допомогою часу можна набути все. Самого ж часу, хоча б хвилину його, не можна набути ні за які кошти».

Час для нас має два обличчя: минуле і майбутнє, народження і вмирання. Минулого року вже не буде, що б ми не робили. «Нема згадки про перше, та й те, що буде, не буде між тими, які будуть після», – тужив Проповідник (Екл. 1,11); «все тече», – плакав древній мудрець. Так, все тече, але ніщо безслідно не зникає, одного разу блиснувши в часі.

Сувій часу невпинно розгортається перед кожним, аркуші книги життя миготять – пиши, що завгодно і як завгодно, але не можна назад перевернути жодного листа, переставити, змінити або знищити; як написано, добре чи погано, так і залишається вічно, так і буде читане колись Суддею вголос для ангелів і людей. Все зберігається у вічній пам'яті світу, і після часів, на порозі життя майбутнього віку, розкриється книга Істини, і на підставі її буде винесено Суд вічності. Кожна сторінка нашого життя впливає на наступну та не визначає її. Тільки письменник (наше «я») в співавторстві з Творцем може на новій сторінці розвинути зовсім інший сюжет, ніж на попередній, хоч і пов'язаний з нею. Такою новою сторінкою є кожен Новий рік. [...]

І ось знову Новий рік... З Новим роком, з новим щастям! До кожного з нас щастя це звернене по-своєму, особисто. Але сама віра в те, що воно може бути, що його можна чекати, на нього сподіватися – це віра спільна. Коли ж буває по-справжньому щасливою людина? Тепер, після століть досвіду, після всього того, що дізналися ми про людину, вже не можна щастя це ототожнювати з чимось одним, зовнішнім (гро-

шима, здоров'ям, успіхом тощо), про що ми знаємо. Все це, зрештою, не тотожне із завжди таємничим, завжди невловимим поняттям – щастя, все це менше від нього.

Так, ясно, що фізичний достаток – щастя. Але неповне. Що гроші – щастя, але й мука. Що успіх – щастя, але і страх. І вражає те, що чим більше це зовнішнє щастя, тим крихітшим воно є, тим сильніший страх втратити його, не зберегти, упустити. Може

бути, тому й говоримо ми в новорічну ніч про нове щастя, бо «старе» ніколи по-справжньому не здійснюється, бо завжди чогось бракує йому. І тоді знову вперед, з благанням, мрією і надією дивимося ми.

І, звичайно, з часом ми усвідомлюємо, що все одно нічого не втримати, що попереду все одно розпад і кінець – та отрута, що отруює наше маленьке і обмежене щастя. Напевно, тому і виник звичай – під Новий рік, як починають бити годинники опівночі, шуміти, кричати, наповнювати світ гуркотом і шумом. Це від страху – почути в тиші й самоті удари годинника, невблаганний голос долі. Один удар, другий, третій... І так невблаганно, рівно, страшно – до кінця. І нічого не змінити, нічого не зупинити.

Два справді глибокі, незламні полюси людської свідомості: страх і щастя, жах і мрія. Те нове щастя, про яке ми мріємо під Новий рік, це – щастя, яке б до кінця заспокоїло, розчинило і перемогло страх. Щастя, в якому не було б цього жаху, що гніздиться десь в глибині свідомості і від якого ми весь час захищаємо себе вином, турботами, шумом, але чия тиша перемагає всякий шум. [...]

Щастя приходить тільки тоді, коли правдиво, мужньо і глибоко вдивляється людина в життя, коли знімає з нього покривало брехні і самоомани, коли дивиться в обличчя страху, коли, нарешті, дізнається, що щастя – справжнє, міцне, невмируще щастя, – у зустрічі з Істиною, Любов'ю, з Тим нескінченно високим і чистим, Кого називала і називає людина Богом.

Продовження на 3 стор. ▼

В Кирилівській церкві (XII ст.) у Києві є фреска «Ангел, що звиває небо». На ній зображений ангел, який із сумом згортає небо в сувій. «Припускаємо, що через цей образ автор прагнув передати ідею справжньої цінності життя, адже воно проминальне, і все, що вважалося вартісним у ньому, втрачає своє значення, а залишається лише чистота помислів і душі (бо ж у Біблії зазначено, що ангел згортає небо в сувій, коли буде кінець світу)». Зі статті Оксани Талабірчук «Проза Івана Яцканина: проблематика, поетика»

ЩО ТАКЕ НОВИЙ РІК ДЛЯ ХРИСТІЯНИНА?

▼ Продовження. Початок на 2 стор.

Господь сказав: «Коли Я буду з вами, то радості вашої ніхто не відніме від вас». Коли ми зустрічаємо Новий рік і чуємо новорічні куранти – чи про таку радість ми думаємо, чи таке щастя шукаємо? Думки про зустріч з Богом відкладаються нами на потім, ми боїмось зупинитись, щоб вглядітись в Його лице. І якби ми не боялися поглянути на Нього, ми побачили

б таке світло, таку радість, таку повноту, що, напевно, зрозуміли б, що означає це невловиме, таємниче слово «щастя».

Цілком можливо, що новорічна ніч, ніч, коли ми так багато бажємо щастя один одному, може стати тим моментом, коли треба задуматись: а що ж стоїть за цими словами саме для мене? [...]

Петро Лопатинський, «Церква.info»

НОВОРІЧНІ КЕЛИХИ

НАРИС ІЗ 1973 РОКУ

Коли врочисту тишину ночі пронизує дванадцятий удар годинника, удар, що сповіщає відхід Старого Року, який послухний відвічним законам Всевишнього, відступає свої права й місце Новому, що лине до вас десь із незмірних просторів всесвіту, – підносимо на честь Нового Року повні келихи і бажємо дорогим і близьким здійснення їх мрій і бажань. Рік – це мірничий нашої праці, наших учинків, нашого сумління. Рік – це післанець, що приносить нам винагороду й кару, які записані в небесних книгах.

Іде Новий Рік. Зазирає у великі, яскраво освітлені вікна багатириків, поглядає на шумні вулиці, оживлені святочною юрбою, пригинається до маленьких, розіскренних морозом шибок убогих хат, іде в дебри віковичних лісів, прикладає своє вухо до холодних мурів лікарень, де білою тінню снують Сестри Милосердя, іде туди, де грати на вікнах і брязкіт ключів пригадують про волю тим, хто волі не має.

І бачить Новий Рік світ, покряний видимими й невидимими кордонами, бачить людство поділене на здорових і недужих, на багатих і бідних, на щасливих і знедолених, на вільних і закованих. І бачить Новий Рік мільйони звернених на себе і до себе запитливих очей, що хотіли б відчитати своє майбутнє.

Все людство чекає й вітає Новий Рік! Та не однакові людські почування в цю врочисту хвилину, і відмінні в настроях обличчя, і зовсім неподібні до себе святочні келихи, ані трюнки, що переливаються через їхні вінця. У світі здорових, багатих, щасливих і вільних гримить у новорічну ніч музика, кружляють у млосних танцях пари, грає п'янке вино. Усюди безжурна радість із життя. Та не тільки щасливці чекають Нового Року. Чекають його і ті, що розминулися з радощами життя.

У цьому світі, покритому тяжким і каламутним туманом, зводяться річні баланси сумління і учинків, обраховуються вигляди на майбутнє, і коли б'є дванадцята година, підносяться назустріч Новому Рокові повні келихи. Не срібні, не кришталеві келихи – ні! Підносяться високо келихи людських сердець. Не мають вони ціни в грошах, не розломлюється на їхніх вінцях штучне світло, зате світять вони самі від себе незламним світлом віри. І виповнені ці келихи не дорогим вином, а терпкими слюдами, гіркими терпіннями, забагреними рубіновим кольором крові. Здіймають ці келихи, виповнені фізичним терпінням, немічні, схудлі руки тяжко хворих, здійснюються з молитвою, вірою, надією, що в Новому Році закінчиться їхнє терпіння.

Здіймаються також на мозолистих, спрацьованих долонях пошарпані болем, скривавлені серця, десь далеко-далеко, у запорошених снігом сумних оселях, де плачуть старенькі батьки, де зідхають зів'ялі журбою молодіці зо скорбними очима, де тихими вечорами складають дрібненькі, худі речення в гарячій молитві діти за того, кого вирвали з-під рідної стріхи жорстокі закони, в оселях, де сум панує по кутках, обнявшись з слабеньким вогником надії...

Ще й сьогодні простягають назустріч Гостеві келихи своїх сердець крізь понурі грати в'язниць мільйони рук, на яких кайдани прожерли тіло до кости. Простягають ті, хто втратив волю, за Божу й людську справедливість. І сповнені ті келихи чистим трюнком чистого сумління, витривалості й вірності своїх святих ідеалам!

Ціле людство жде на Гостя і готує йому зустрічі! А ми [на еміграції-Ред.]? Ми, що опинилися в ласці спокою, але носимо незагоєні рани великих утрат і несповнених надій? Перше, ніж виб'є дванадцята година, подумаймо над тим, як слід нам зустріти Новий Рік? Подумаймо, до кого нам приєднатися в наших новорічних настроях: чи до безжурних щасливців, чи до терплячих і борців? Піднесемо новорічний келих вартісний грішми, чи повний Божої ласки? Буде наш келих повен п'яного вина, чи любови й співчуття? Будуть наші келихи відблискувати чужим, мертвим, чи горітимуть власним світлом? Будуть наші молитви тільки виразником нашої вдячності за особистий добробут, чи будуть вони за тих, що терплять фізично й духовно, за несповнені надії нашої Церкви й нашого народу, що так довго чекає свого ВЕЛИКОГО НОВОГО РОКУ?

О. Г., «Світло», 1973 р.

СТВОРЕНО ПРАВОСЛАВНУ ЦЕРКВУ В УКРАЇНІ

15 грудня у Києві пройшов Об'єднавчий собор українських православних Церков, на якому затвердили статут, назву і предстоятеля Помісної Православної Церкви України. Головою Автокефальної Помісної Православної Церкви України обраний 39-річний митрополит УПЦ КП Епіфаній. Лише після цього глава нової Церкви має право отримати у Константинополі томос про автокефалію від Вселенського патріархату. І тоді Українська Церква офіційно стане 15-ю автокефальною Церквою світу. Томос про автокефалію новообраний предстоятель Православної Церкви України митрополит Епіфаній отримає у Константинополі 6 січня 2019 року. У соборі взяли участь понад 40 ієрархів від УПЦ КП, 12 від УАПЦ та лише двоє від УПЦ МП. (Радіо Свобода)

ВETERАНИ УПА ОТРИМАЛИ СТАТУС УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ

Верховна Рада України ухвалила закон, яким надано статус учасників бойових дій ветеранам УПА та ОУН. Документ надає статус учасника бойових дій особам, які брали участь у всіх формах збройної боротьби за незалежність України у ХХ столітті у складі УПА, УПА отамана Тараса Боровця (Бульби) «Поліська Січ», Української народної революційної армії (УНРА), збройних підрозділів ОУН і, відповідно до закону «Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у ХХ столітті», визнані борцями за незалежність України у ХХ столітті. Станом на кінець травня 2018 р. залишалось близько 1200 живих ветеранів ОУН та УПА. (Історична правда)

«ЖИВА ПАРАФІЯ» – ОСНОВНА ПОДІЯ НАШОЇ ЦЕРКВИ

Стратегія «Жива парафія» стала загальноцерковним рухом УГКЦ. Ба більше, цією чіткою візією цікавляться інші Церкви для покращення свого служіння людям. Адже Церква повинна бути насамперед живою спільнотою людей, а не тільки інституцією. На цьому наголосив Блаженніший Святослав у своєму слові до присутніх під час Всецерковної зустрічі координаторів програми «Жива парафія – місце зустрічі з живим Христом», яка відбулася у Львові. «Зустріч координаторів стратегії "Жива парафія", які зібралися з усього світу в Патріаршому домі, є ключовою подією в житті нашої Церкви, яка визначить наш спосіб життя і душпастирства на багато років вперед... Тема мого виступу отримала назву: "2020, а що далі?"», – зазначив Глава Церкви. Він вважає, що процес під назвою «Жива парафія» перетворився на загальноцерковний рух. Адже у парафіях знають, що така стратегія існує; знають, що парафія повинна бути живою. (ДІ УГКЦ)

МАСШТАБ ДЕКОМУНІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Директор Інституту національної пам'яті Володимир В'ятрович розповів про масштаби декомунізації в Україні. «Є чим похвалитися. Це 987 населених пунктів на мапі України, це майже 52 тисячі вулиць на мапі України. І це десь 2500 пам'ятників, з яких понад 1500 – це пам'ятники Леніна. Нам сотні років як народу без держави не давали можливості самим писати свою історію. Ми зараз тільки почали писати. Безперечно, це не подобається багатьом нашим сусідам – як східним, так, до речі, і західним сусідам. Тому що вони вже прописали нашу роль в своїй історії. А тут раптом з'являємося ми і кажемо, що ми по-іншому бачимо цю історію. Але ми маємо на це право. Підійть зараз на Майдан Незалежності і запитайте, де знаходиться площа Жовтневої революції. Вам майже ніхто не відповість, що ви знаходитесь на колишній площі Жовтневої революції. Для мене особливо приємно було почути розмову випадково в транспорті, що "це в Кропивницькому..." "А як він раніше називався?" "Я забув". Тобто приживаються нові назви.» – сказав В'ятрович. (Поярков NEWS)

НАМІСНИКИ КОНСТАНТИНОПОЛЯ ПРОВЕЛИ ПЕРШУ ЛІТУРГІЮ

У день святого апостола Андрія в Андріївській церкві у Києві, що визначена як ставропігія Вселенського патріарха, відбулася Архієрейська літургія, яку відслужили представники Вселенського патріарха в Україні. Службу вели трьома мовами: українською, церковнослов'янською та грецькою. Священик Іван Сидор (УПЦ КП) прокоментував цю подію: «Це перше богослужіння представників Константинопольського патріархату в Україні за останні 332 роки». (Укрінформ)

ГОЛОВУ УПЦ МП ПОЗБАВИЛИ ТИТУЛУ МИТРОПОЛИТА КИЇВСЬКОГО

Константинопольський Патріархат вирішив позбавити предстоятеля УПЦ МП Онуфрія титулу митрополита Київського. Станеться це після проведення Об'єднавчого собору та обрання нового голови єдиної Української Помісної Церкви. Відповідний лист Патріарха Варфоломія в себе на Facebook оприлюднив митрополит УПЦ МП Олександр (Драбинко). (5 канал)

У ВАШИНГТОНІ ЗАБРАЛИ З ПАРКУ РІЗДВЯНУ ШОПКУ

У парку «Woodland», що у Вашингтоні, забрали шопку після того, як представники місцевої влади отримали скарги від громадян, яким не подобається різдвяна декорація на публічній території. За словами представників влади, різдвяну шопку, до якої входили ясла, дитячко Ісус, Йосиф, Марія, троє мудреців, ангел і кілька звірят – перенесли до вільного місця на приватній території. Таке рішення було прийнято після того, як міський юрист порадив представникам влади, що розміщення шопки на громадській території є порушенням федерального і державного законів. Місто дозволяло розміщувати різдвяну шопку в парку на період свят впродовж останніх 40 років. Місцевий адміністратор Пітер Бойс повідомив, що отримав цього року близько п'яти скарг після того, як шопку розмістили в парку. (Католицький оглядач)

БОГОСЛОВ'Я АДМІНІСТРАЦІЇ

Вл. Давид: Наша тема – богослов'я адміністрації. Як українською, так і англійською слово «адміністрація» має таку ж побудову і походить від латинського «ad» і «ministratio» – «до служіння». Бюрократія чи адміністрація в церковних справах – це часом невідповідне слово. Ми отримуємо 500 листів на електронну пошту, десятки дзвінків, багато зустрічаємося з людьми. І думаємо, що так багато справ, і може навіть скаржимося, поки не усвідомимо, що кожна така зустріч є нагодою для проповіді, щоб допомогти людям зустріти Бога. Наприклад, молода пара хоче охрестити новонароджену дитину, приходять до пароха, а він каже: «Я вас не знаю, ви не ходите до нашої церкви». Але вони взагалі не ходять до жодної церкви, може їх бабуся чи дідусі колись ходили. Коли ж ми розуміємо урядування як «ad ministratio», як служіння, тоді усвідомлюємо, що так можемо відкрити їм двері до Христа. Ми повинні розуміти і усвідомлювати, що ми є лицем Бога і лицем Церкви, і щоразу, коли ми відкриваємо електронну пошту чи відповідаємо на дзвінок, це є можливість відкрити двері до Церкви і до Христа.

► **Тобто наша головна тема – це богослов'я адміністрації, але в ній є також багато підтем. Розглянемо, до прикладу, стиль лідерства Ісуса Христа.**

Вл. Давид: У Святому Письмі бачимо наскільки Бог щедрий до нас. Я є сином фермерів, і кожного разу, коли чую притчу про сіяча, дивуюся щедрості Бога. Ми

б ніколи так не зробили – Ісус сіє не так як ошадний фермер: трохи тут, трохи там, обережно, зважуючи – навпаки, Він не скупиться на свою любов та милосердя. У Святому Письмі знаходимо безліч епізодів, що показують Богу щедрість і наскільки дорогоцінною є кожна особа. То хіба ми не повинні брати з Нього приклад? Якщо Господь щедрий до нас, і тут я маю на увазі всіх: священників, мирян, єпископів, якщо ми приймаємо Його щедрість, то мусимо бути відкритими, щоб теж ділитися: віддавати наш час, нашу увагу, таланти і дари.

► **Як відрізняється стиль священників в Україні на великих парафіях від стилю священників на малих місійних парафіях?**

Вл. Давид: Я був членом Постійного Синоду і відвідував парафії в Луцьку чи Одесі, чи Донецьку, то вони теж мають кілька десятків осіб. Я вважаю, що невеликі розміри таких місійних парафій – це щастя для нашої Церкви, бо коли подивитися на багатотисячні парафії, наприклад у римо-католиків в Канаді, це важко душпастирювати, навіть просто познайомитися. В нас може панувати родинна атмосфера, і наш спосіб служіння в таких малих парафіях ближчий до родинного. А парафія – це і є родина родин. Ми щасливіші, ніж ті, які мають величезні парафії. Наприклад, коли ми маємо зустрічі священників, а це для Едмонтонської єпархії 30–40 осіб, то на Божественній Літургії маємо час на те, щоб кожен священник на благальній ектенії висло-

вив своє особисте прохання. Мала парафія – це більш реалістична домашня церква. На початках християнства так і було. Перші християни зустрічалися в приватних будинках і спільно молилися. На мою думку, саме такі маленькі молитовні групи і варто відновлювати, навіть коли на парафії є тисячі людей, щоб вони могли молитися і підтримувати одне одного.

► **Ще з часів австрійської Галичини існує традиція вважати, що священник має владу, сам по собі є авторитетом. Чи це змінюється в сучасному мережевому світі?**

Вл. Давид: Мені видається, що повільно ми перейдемо від старої священничої системи, коли ми чекали у своїй канцелярії, а люди приходили зі своїми потребами: сповіді, похорони, хрещення. Зараз це не працює. Якщо священник має таку ментальність «я чекаю, а ви приходьте», то він небагато може зробити. Ми повинні бути там, де є люди: не чекати, а виходити назустріч. Однак ця зміна ментальності походить з усвідомлення, що ми маємо завжди бути готові служити. Коли читаємо про Тайну Вечерю, то синоптики (Марко, Матей і Лука) описують бенкет і встановлення Євхаристії «Прийміть і їжте...». А євангеліст Іван не описує цього зовсім. Він пише про умивання ніг апостолам. І це частина священничого служіння. У цьому є симфонія з літургійним служінням. Служити один одному – це другий акт. Часто акцент є лише на першій літургійній частині і ми забуваємо, що ми маємо служити лю-

Владика Давид Мотюк, єпарх Едмонтонський, відвідав єпархію святого Володимира Великого в Парижі. Основною метою його приїзду став семінар для священників єпархії про богослов'я адміністрування. [...]

дям, а не навпаки. Наприклад, жест цілування рук священникові чи єпископові, усвідомлюючи, що священник є alter Christus, уособлює Христа, вже належить до історії. Люди, що не ходять до церкви, подивляться і скажуть: «Чому? Що це за відношення таке?». Нам варто подумати про доцільність такого маленького жесту, можливо краще так, як зробив Святіший Отець Франциск, який на Чистий Четвер вмивав і цілував ноги в'язням. Він не залишився в своїй базиліці, але пішов до своїх вірних. Я б хотів, щоб модель служіння була такою – щоб ми цілували ноги наших вірних, не очікуючи цілування рук.

► **Як поєднати адміністративну строгість і пасторальний підхід? Як знайти баланс?**

Вл. Давид: Класичне пояснення таке. Існує три частини єпископського і священничого служіння, за прикладом Ісуса Христа: перше – це навчання; друге – святість, молитва і Таїнства, зокрема Євхаристія, третє – адміністрування чи то радше служіння. Найперше ми є душпастирями, через яких люди пізнають Христа, а адміністрування не є самостійним, а похідним від двох перших. Ми урядуюмо, щоб катехизувати і молитися. Протягом тижневої праці в канцелярії я завжди намагаюся піти до парафії, щоб бути з людьми – навчати і звершувати таїнства.

► **Адміністрування вимагає багато сил. Сьогодні часто говорять про священничий burn-out. Як собі з тим давати раду – як віддаватися служінню, але не згоріти за два-три роки?**

Вл. Давид: Є такий старий анекдот. Один молодий священник за свої перші 25 років священства хотів спасти цілий світ. І ось святкує перший ювілей, 25-ліття, і йому не вдалося врятувати світ. Тоді він вирішив, що наступні 25 років він буде спасати свою парафію. Святкує 50-річчя, і це йому не вдалося, і тоді він присвятив вже останні 25 років священства, щоби спасти себе.

Часом священник чи мирянин, який виконує лідер-

ські обов'язки, думає що він «альфа і омега», має робити все сам. Однак так не буває. Ми не в силі виконати все. Якщо ж ми розуміємо, що священник – це лише одна частина парафії, а крім нього є миряни, монахи, монахині, семінаристи, дякони, побожні люди. І як священник постаріється пізнати та пошукати таланти, дари в кожній особі, що і є його відповідальністю, тоді парафія оживає. Знаходиться той, хто може катехизувати, хто може писати книги чи провадити спів. Священник повинен шукати ті Богом дані дари в кожній особі, і тоді працювати одною командою в парафії. Це є його відповідальність, то його перший обов'язок. Він не може то все виконувати сам, бо тоді прийде burn-out.

► **Описаний вами стиль управління звучить ідеально. Наскільки він присутній у нашій Церкві?**

Вл. Давид: У моїй єпархії ті священники, що стараються все самі робити, з часом мають труднощі і проблеми. Сучасна ментальність, і це не лише в Церкві, але й в світі, така, що кожен хоче не лише належати до якогось руху, клубу, тощо, але бути активним, реалізовуватися. Проте часто парафіяни залишаються лише глядачами: сьогодні мені сподобалося богослужіння, проповідь священника, а завтра – ні. Але коли парафіяни мають якусь заангажування, є активними у власній церкві, то вони перестають бути спостерігачами. Коли моя віра для мене щось означає, то я не лише приходжу до храму, коли мені вигідно, ніби то якийсь театр чи концерт. Коли ми є активними членами Церкви, і коли священник запрошує до активної участі в житті парафії, і шукає в кожній особі властиві їй дари, там є щастя. Бо там є Христос. [...]

► **Один з викликів, які стоять перед Паризькою єпархією – залучення людей, які не є українцями. Українська канадська Церква відома тим, що багато неукраїнців приєдналися до неї. Які є рецепти вашої єпархії, інших єпархій в Канаді?**

Продовження на 5 стор. ▼

БОГОСЛОВ'Я АДМІНІСТРАЦІЇ

▼ Продовження. Початок на 4 стор.

Вл. Давид: Колись, якби не-українці зайшли до наших парафій, то парафіяни би дивилися і казали: «Ви напевно помилилися, ваша парафія через дорогу» (сміється). Але тепер навпаки: їх привітали б, кажучи: «Гарно, що ви прийшли». Вони по-

казали б їм храм, пояснювали б іконостас, іконографію, спосіб нашої молитви. Ментальність цілком змінилася. Ми маємо семінаристів в Едмонтонській єпархії, що не мають українського походження. Хтось приходив через шлюб. Ми маємо гарні

нагоди, щоб поширити наш спосіб молитви у візантійському обряді, якщо будемо щирими, якщо будемо відкритою Церквою. І там буде наше щастя.

Так само тут, у Франції. Є так багато людей, що не знають і не мали нагоди зустрі-

тися з Христом. Ми можемо їм допомогти. Але так може статися, якщо будемо відкритими до всіх, а не лише до етнічних українців. Потрібно, щоб вони чулися як вдома. Бо Церква не є сектою чи закритим клубом, щоб існували якісь критерії, щоб стати

її членом. Церква завжди відкрита на всіх. У цьому правдиве значення слова «католик», воно включає всіх.

Розмовляли диякон Володимир Радько і Мар'яна Карапінка. Служба комунікації Паризької єпархії

Сповідь ніколи не принижує людину

Є ТАКИЙ ТЕРМІН «СМЕРТНИЙ ГРІХ». ЩО ЦЕ ОЗНАЧАЄ?

Отець Іван Січкарик: Взагалі все, що діється проти волі Божої, це є гріх. Але гріхи, як і будь-що у житті, мають свою класифікацію, вони різняться між собою. Зі Святого Письма, з навчання Христа довідуємося про те, що коли людина робить смертний гріх, то перед нею Небо закривається: «Та горе тому чоловікові, що зрадить Сина Чоловічого! Ліпше було б тому чоловікові не народитись!» (Матея 26, 24). Тобто вона не може досягнути спасіння, якщо вона, звичайно, не кається. Це є, наприклад, чоловіківство. Людина, яка коїть такий гріх сама себе свідомо і добровільно викреслює з переліку спадкоємців Царства Небесного.

Фрагмент інтерв'ю Оксани Небесної з отцем-доктором Іваном Січкариком.
Подано за: «Файне місто Тернопіль»

XIV

ДАВНІ РІЗДВЯНІ ЗВИЧАЇ В УКРАЇНІ

Ці різдвяні звичаї, оскільки вони спільні для південних слов'ян (болгарів, сербів, хорватів, українців, словаків, чехів, поляків і білорусів), показують, що ці слов'яни мали давно спільну минувшину, а москвини, які не мають різдвяних народніх звичаїв, спільних з перерахованими слов'янами, не мали й спільної з ними минувшини. Москвини мали минувшину іншу, чужу для справжніх слов'ян, які вийшли з одного кореня. Московська минувшина мала зовсім інший корінь, не-слов'янський. І треба сказати, що деякі західно-європейські країни мають різдвяні звичаї, дуже близькі до наших. Така, наприклад, Бельгія і деякі частини Німеччини. Там є, як і в нас, колядки.

У Московщині колядок на Різдво немає; немає у них і Вілії, тобто Свят-Вечора. В Україні в Різдвяних святах існує Вілія – слово взяте з латинського «Vigilia», що означається нашим старослов'янським «бодрствування», неспання, – бо в цю ніч починалася всенічна Служба Божа, і в старі часи люди не спали всю ніч. Вілія або Святий Вечір у німців зветься «Гайліге Нахт», тобто Свята Ніч. Вілія припадає на 24 грудня, а на 25 грудня саме Різдво [за новим стилем]. Отже Вілія, по-церковному кажучи, – навечер'я Різдва. У нас обов'язково була дуже багата вечеря, тільки з самих пісних страв, але при тім

Різдвяні свята у всіх слов'ян, крім москалів, і у всіх європейських народів справляються дуже вчисто і, крім торжественних церковних відправ, мають цікаві традиції, які коріняться в дуже глибокій давнині.

Стрільці УГА. Різдво у таборі для інтернованих, 1919–1920 рр.

число цих страв має бути не менше семи (у найбільшнього), а звичайно 12 страв, а то й більше.

Однак справа не в одних стравах. Вечеря починається тоді, як на небі покажуться зірки. Це обов'язкова передумова Свят-вечірньої вечері, – раніше не можна її починати, хоча люди не сміють з самого ранку нічого їсти. Перед вечерю все

господарство повинно бути упорядковане як слід – і надворі, і на оборі, і в стайні, і в хаті. Худобі має бути накладено їсти як слід. Господар робить снопа з різної паші. В ньому повинно бути жито й пшениця, ячмінь та овес, просо і гречка. Бо треба, щоб на той (майбутній) рік зародило й на хліб і на кашу. Щоб було й на худобу. Цей сніп зветься «дідом» або «ді-

духом». Господар вносить його в хату вчисто і ставляє на покутті під образами, а під нього підкладає сіна. Біля «дідуха» також ставлять горшки з кутею і узваром, і кожен горщик накривають буханцем хліба. Стіл застеляється чистою скатеркою, під яку підкладають тонко отави, а як немає отави, то й сіна. У гуцулів був звичай класти під велику колоду

дерева і палити її. Це зветься «гріти покійників», тобто гріти душі покійників, які на Свят-Вечір вертаються, мовляв, до своїх хат.

Вечеря відбувається дуже вчисто, тихо. Перед образами запалюють свічку, або навіть три свічки. Всі поважно сідають за стіл. У багатших людей, що мають полумиски або тарілки на кожного члена родини, – залишають одне місце порожнє, на якому ставлять теж полумисок з різною стравою, але на цим місці ніхто не сідає, бо це місце лишається для якого-небудь неочікуваного гостя, або для душі недавно померлого члена родини. Цей Свят-Вечір зветься часом «багатою кутею», або «багатою вечерою» на відміну від «голодної куті», яка відбувається в навечер'я Водохреща, Богоявлення. Багатою кутею або вечерою цей Свят-Вечір зветься тому, що подається тоді багато страв.

В числі страв мають бути обов'язково пшенична або ячмінна кутя з медом, а часом ще й маком, і узвар з сушених груш, яблук, сливок і т. п. Далі йдуть: пісний борщ, вареники з капустою, та до них олія, смажена з цибулею, на омасту, голубці пшоняні, завинені в капустяні листки і теж підсмажені з олією, пироги печені з капустою, або з сушеними сливками чи з маком, риба печена на олії, при тому можуть бути усі породи риб, які тільки можна дістати.

Продовження на 6 стор. ▼

ДАВНІ РІЗДВЯНІ ЗВИЧАЇ В УКРАЇНІ

▼ Продовження. Початок на 5 стор.

Далі йшли ще й інші страви, але обов'язково пісні, і це вже залежало від уміння й охоти господині виготовити їх найбільше, бо вірилося, що чим більше страв і чим вони різноманітніші, тим більше надії на добрий та різноманітний врожай в будучому році.

Порядок чергування страв такий: починають з куті з медом, тільки трошки – так для «годиться», – а потім борщ, і далі одна за другою інші страви, вкінці все закінчується кутею і узваром. Починаючи вечеру з куті з медом, господар перший брав ложку куті, коштував її трохи, і решту,

що лишилася в ложці, підкидав до стелі, і всі уважно дивилися: чи багато куті пристане до стелі, бо тим кращий урожай мав би бути в наступному році. Всі коштували куті не більше, як ложку, відставляючи її на кінець вечері, і бралися до борщу.

Тієї ж ночі у церкві дуже вчасно починається Всенічна, на яку годиться їти всім, хто може або здужає. Удома лишаються тільки малі діти та ті, що доглядають дітей і хворі або недужають (кволі). Після Всенічної відправляється Служба Божа.

Коли трапиться так, що до когось зайде чи заїде

на Свят-Вечір якийсь подорожній, навіть зовсім невідомий нікому чоловік, то все одно його радо приймають і садовлять за стіл на почесне місце, що залишене подорожнім.

На Наддніпрянщині колядки співали тільки починаючи з першого дня Різдва, а в Галичині співали вже й на Свят-Вечір. На Правобережжі колядки починали співати ввечері в церкві, по закінченні Вечірні на перший день Різдва. Співали хлопці і дівчата. Починали з колядки «Ой, видить Бог, видить Творець, що мир погибає»... І потім ще декілька інших коля-

док. Після того, вийшовши з церкви, хлопці й дівчата організували окремо парубочий і дівочий гурти колядників. Кожен гурт вибирав голову гурта, що звався «береза». І парубок – голова, звався «береза», і дівчина – голова гуртка, звалася також «береза». Після того кожний гурт – парубочий і дівочий – приходив насамперед до священика, кожен окремо, співав коляди. Переспівавши, вітав (поздоровляв) священика приписаною формулою, яку промовляв «береза», а гурт хором викликав «Дай Боже». Священик питав, хто обраний «березою», благо-

словив його хлібом, який і передавав йому, а то й міхоноші. Священик вручав церковний дзвінок, як ознаку, що колядники колядують на церкву або на церковне братство.

Московська царська адміністрація старалася знищити всі ті звичаї, яких не було в Московщині. А там якраз не було колядок. Москалі на Різдво не мали і не мають Свят-Вечора, ніякої «куті»; не мають на Різдво й колядок. Хоч вони теж на Різдво славлять Христа, однак колядок вони не знають.

**В. Щербаківський,
«Голос Христа
Чоловіколюбця»**

ХІ

ЖИТТЯ ЯК ПОКЛИКАННЯ

Коли запитуємо молоду людину, для чого вона живе, дуже рідко почуємо більш-менш зрозумілу відповідь. І молоді, і старші часто відповідають «усталеними» виразами про те, що ми «маємо», «мусимо», що нам «потрібно». Коли ж запитати: «Для чого особисто ти живеш?», – бесіда нерідко заходить у глухий кут. Не кожен може сформулювати зміст свого життя. То ж для чого живе людина, що таке «життя», і звідки воно береться?

Коли повернемося до появи на землі першої людини, то побачимо, що вирішальну роль у творенні життя відіграє Бог: «Тоді Господь Бог створив чоловіка з земного порошку та вдихнув йому в ніздрі віддих життя, і чоловік став живою істотою» (Бут. 2,7). Тобто Адам отримав своє життя безпосередньо від Бога, Котрий вдихнув у нього віддих Свого життя. Іншими словами, Бог покликав людину до життя, тобто покликав від «небуття» до «буття», вдихнувши в Адама віддих життя, Бог покликав його до участі у житті, як жив сам Бог. Отже, наше життя – це дар нам від Бога, це запрошення до участі у Божому житті.

Сучасна людина дуже часто проживає своє життя без усвідомлення свого покликання. Сучасні богослови для окреслення стану людини вживають вираз «епоха людини без покликання». І справа тут зовсім не в тому, що сучасна людина не покликана Богом, а радше в тому, що вона проживає своє життя так, неначе б воно жодним чином не було пов'язане із Творцем.

І дійсно, сьогодні пропагується якраз те, що нищить життя, і людина, піддаючись такій пропаганді, поводить своє життя як зі своєю абсолютною власністю. Надмірний індивідуалізм, антропоцентризм, що межує з егоцентризмом, сприяють тому, що людина ставить у центр свого буття не зв'язок із Творцем, але радше свої потреби, свої амбіції, свої плани тощо. Людина вважає себе абсолютним власником свого життя, тому і розпоряджається ним на свій розсуд. В цьому якраз і криється велика небезпека знищити своє життя.

Покликання, – це Божий план щодо кожної людини. Тому нема людини «без покликання». Кожна людина покликана Богом до життя, створена на «образ і подобу Божу», покликана бути співрозмовником Бога: слухати і відповідати. У цьому діалозі з Богом людина здатна пізнати єдиний неповторний сенс свого життя, розкрити красу Божого запрошення, свobodно прийняти цю пропозицію і згідно з нею реалізувати своє життя.

Тут і виникає перша трудність в реалізації покликання: пізнати, зрозуміти, прийняти. Це все

Петро Гуменюк, «Христос-архітектор»

потребує зусилля, щоб подолати, найперше, власний егоїзм і довіритись Богові, прийнявши це запрошення. Усвідомлення величі Божого задуму спонукає волю прийняти цей задум як єдиний дороговказ в житті людини.

Кожну людину Бог кличе особисто, «на ім'я». Це значить, що кожна людина покликана Богом особисто, і має теж дати персональну відповідь. Кожна людина також отримує від Бога особливий дар, щоб мати змогу це своє покликання зреалізувати якнайповніше. Дуже часто ми, зачаровані величчю покликання Пречистої Диви Марії, яка стала Матір'ю Божого Сина, кажемо «вибрана Богом!». Так, Марія дійсно вибрана Богом перед віками, але в момент Благовіщення вона була свobodною вибирати: прийняти чи не прийняти Боже запрошення. Вона сказала своє «так» і таким чином зреалізувала в повноті отримані від Бога ласки.

Покликання – це персональне запрошення, і тому скільки людей, стільки й покликаних. Проте є й загальні покликання, які звернені до всіх: покликання до життя; покликання до святості. Потрібно пам'ятати, що ініціатива покликання завжди походить від Бога, а особа мусить відповісти на Боже запрошення.

Сучасна людина боїться бути слабкою, бути «іншою», не такою, як решта, тому завжди старається

забезпечувати собі силу і владу, підлаштовуватись до певних умов, і це також відбилося на виборі життєвого шляху молодих людей: вони вибирають дуже часто не своє покликання, а те, що може принести силу, владу, матеріальне забезпечення.

КОЖНЕ ПОКЛИКАННЯ Є БЕЗЦІННИМ В ОЧАХ БОЖИХ

Гідність нашого покликання не полягає в тому, що ми вибираємо, а в тому, хто нас кличе, згідно зі словами Ісуса Христа: «Не ви Мене вибрали, а Я вас вибрав і призначив, щоб ви йшли і плід принесли, та щоб тривав ваш плід» (Ів. 15,16). Отже, кожне покликання має конкретне завдання і конкретну ціль: принести відповідні плоди. Бо «всьяке дерево, що не родить доброго плоду, рубають і в вогонь кидають» (Мт. 7,19).

Важливим плодом реалізації покликання всіх і кожного є також прагнення до єдності. Покора, лагідність, терпеливість, взаємне приймання одне одного у любові – необхідні елементи для того, щоби зростати в єдності, яка, своєю чергою, є також об'єднавчим діянням Святого Духа в кожному і у всіх на усіх рівнях: особистому, церковному і на рівні спільноти.

Звідси випливає, що покликання кожної людини не можна розглядати ізольовано від покликання цілого людства. Кожен християнин має власну історію спасіння у контексті історії загального спасіння людства. Від реалізації одного покликання часто залежить реалізація кількох інших. Сьогодні постає проблема покликання взагалі, і зокрема проблема покликання до богосвятного життя. Причину нестачі духовних покликаних слід найперше шукати в легковаженні покликаних до батьківства і материнства.

Покликання не є чимось незмінним, що ми здобули раз і назавжди! Покликання – безперервний ланцюг, складений послідовно з Божих запрошень і людських відповідей. Це ціле життя, прожите в безперервному спілкуванні з Богом і сповненні Божої волі. У кожному виборі християнина має виявлятися повнота свободи і готовість у всьому підпорядковувати свою волю Божій волі.

Кожне покликання полягає в тому, щоб бути учасниками Божого задуму спасіння у Христі. Таке покликання є діянням Святого Духа, що встановлює між християнами надприродний зв'язок, зв'язуючи їм повноту Божих дарів. Звідси випливає, що наша поведінка має бути такою, щоб не скомпрометувати цей зв'язок, а укріпити його.

**о. Мартин Хабурський ЧСВВ,
«Світло»**

Існує надто багато знаків того, що східна легеня досі звапнована і не функціонує як слід. Комунізм був травмою, з якої ще не вийшли не те що народи колишніх радянських республік, а, як бачиться, і народи колишніх країн соціалістичного блоку. Костюм від Версаче заледве чи прикриває сумнозвісну гімнастюрку, яка буквально прилипла до нашого тіла.

Падіння комунізму викликало було на Заході чималий інтерес до звільнених народів. У повітрі бриніло питання: «А що там за берлінською стіною?». Багато європейців на Заході очікували, що Слов'янщина, яка так довго змушена була мовчати, скаже нарешті цивілізаційно важливе (якщо не вирішальне) слово. Не один із європейців признався мені, що в той час очікував від Сходу якогось пророчого одкровення. Проте все, що тоді почула від нас Європа, вона знала й раніше, до того ж відчайдушно намагалася цього позбутися. Тут я маю на увазі ксенофобію та ізоляціонізм, нетолерантність і конфліктність. Європа Західна зазірнула у Європу Східну не як у своє пророче майбутнє, а радше як у непривабливе минуле. Звідси походять розчарування і погорда, менторство й намагання «цивілізувати» Схід, які часом так травмують нас у поведінці західних чинників.

Отож, нове тисячоліття якраз і покликане дати відповідь на засадничі питання: «Яким буде остаточне слово слов'янського Сходу?» і «Коли запрацює східна ле-

КОЛИ ЗАПРАЦЮЄ СХІДНА ЛЕГЕНЯ ЄВРОПИ? (1)

Переконаність св. Івана-Павла II, що Європа має ди-хати двома легенями – західною і східною, – відома сьогодні кожному. Якою є західна легеня, достатньо добре відомо. А що слід розуміти під легенєю східною? «Русській мір?»

геня Європи?». Однак перш ніж пробувати відповісти на ці запитання, проаналізуємо те, що маємо сьогодні.

СИМУЛЯКР «РУССКОГО МІРА»

Ідеологема «русского міра» – це очевидний симулякр, породжений задля того, щоб ідеологічно втримати російську імперію після дискредитації комуністичної доктрини. Даремно мій комп'ютер виправляє «русского» на «руського»: це не є синоніми. Патріарх Кіріл нутром відчув, що епіцентр історії переміщується до Києва, що київська духовна спадщина має потенційну силу творити та об'єднувати. Інстинкт під-

казав йому: по імперській Москві б'є «похоронний» дзвін. Тому й зародилася доктрина «русского міра», щоб відвернути увагу світу від Києва та зробити ще одну підміну, ще раз буцімто інкорпорувати давньокиївську спадщину, втримавши стрілки історії на Москві. Проте в путінській «мерзоті запустіння» може зародитися лише черговий імперський симулякр – нічого іншого. Й доктрина «русского міра» і є ним.

Чому? Та тому, що продукувати нові сенси і формулювати нове цивілізаційне слово може лише народ, який є справжнім ядром давньокиївської культури. Культура Київської Русі

була сповита в колиці племені полян – Києві. На цих теренах і постала згодом Україна. Цю землю можна загартувати, нею можна довго володіти, але не можна відібрати в неї її творчий дух, її егрегор (гр.: духохоронець). Це – дар Божий, який зберігається навіть тоді, коли він zdeформований і занапачений. Той дух, що пульсує в глибинах українського народного духу, здатен відроджуватися і творити знову.

Саме тому Україна, зовні занапачена й начебто слабосила, була «чинником сили» для всіх народів, що нею володіли. І, відповідно, ставала причиною їхнього занепаду, коли Україна від них відходила. Це шкірою своєю відчуває Путін. А Росія штучно зімітувати ту творчість не може – їй Бог призначив інші ролі. Ті ролі були величні і славні, коли був час творити імперії. Так діяв егрегор Росії. А сьогодні навпаки – її ролі почали відгонити диявольством, коли настав час імперіям відійти в історію.

Роль російської православної Церкви тут незавидна. Вона цілковито сперлася на державу, забувши пересторогу пророка Ісаї: «Ось ти надіявся опертися на оту поламану очеретину, на Єгипет, що коли хто опирається на неї, то вона входить у долоню йому, і продірявлює її» (Іс. 36, 6). Кремлівські «фараони» продірявили російській Церкві не лише долоню, а й саме її серце. Вона купила собі безпеку, розплатившись за це духовною свободою. Тому й не спроможна сьогодні

сказати нове цивілізаційне слово – і буде неспроможною це зробити, доки виправдовує агресію, легітимізує ненависть, мириться з кремлівською брехнею і навіть сама вдається до неї.

Нинішня агресія Росії проти України просто волає до російського церковного сумління, а воно майже мовчить. Зате чітко промовляє українська свідомість, як-от у цьому емоційному пасажі Катерини Щоткіної: «Те, що зараз робить Кремль щодо України в рамках російської доктрини (в тому числі, російського православ'я), – чи то замах на батьковбивство, чи то, як писав Кротов, спроба згвалтувати власну матір. Щось настільки богопротивне, чого світ пережити не зможе – завалиться».

Патріарх Московський може скільки завгодно пропагандистськи покликатися на духовний спадок Київської Русі, проте підтримавши «Святополка окаянного» в його нинішній путінській подобі, він позбавляє себе права на борисоглібське спадкоємство. Відтак кожного разу, як він вимовлятиме святі імена Бориса і Гліба, душу його має пропикати відчуття нерозкаяного гріха. Бо є він насправді лише церковним речником колективного «Святополка», на якого знову чекає доля окаянного небуття. (далі буде)

Мирослав Мариневич, «Збруч». Представлено в Києві у рамках Комісії «Правда, справедливість і примирення між Росією та Україною з участю Європейського Союзу» (3 жовтня 2018 р.)

XII

ЖИТТЯ БЕЗ РОСІЇ

У Москві і Києві на тлі чергового витка протистояння лунають гострі заяви, заклики до санкцій і контрсанкцій. Верховна Рада України ухвалила рішення припинити Договір про дружбу з Росією, запропоноване президентом Петром Порошенком. Про те, як далекі від дружби Україна і Росія, свідчить, утім, не лише політична риторика, але і суха мова цифр.

Наприклад, 10 тисяч доларів за весь 2017 рік – це все, що залишилося від обсягу експорту української ковбаси та інших м'ясних виробів до Росії. Як свідчать дані Державної служби статистики України, навіть на далекому середземноморському острові Мальта за минулий рік з'їли більше української ковбаси, ніж у сусідній Росії. При тому, що лише п'ятьма роками раніше росіяни витратили на українські ковбаси 227 мільйонів доларів.

ДО НУЛЯ: РОСІЙСЬКЕ АГРАРНЕ

ЕМБАРГО

2013 року річний обсяг українського аграрного експорту до Росії становив близько двох мільярдів доларів. Сьогодні – у 20 разів менше. Якщо, скажімо, експорт молока, сиру, яєць і меду 2012 року у грошовому вираженні становив 356 мільйонів доларів, то п'ятьма роками пізніше – практично нуль. Це саме стосується й зернових, риби, насіння, овочів. Експорт олії впав у десять разів, цукру – у 25.

Починаючи від 2014 року, коли Україна підписала угоду про асоціацію з ЄС,

Росія де-факто запровадила ембарго на українську сільськогосподарську продукцію. Ще 2013 року частка Росії в аграрному експорті становила 11 відсотків. Роком пізніше – лише п'ять, а нині – близько піввідсотка.

ОГОВТАЛИСЬ ЗА КІЛЬКА РОКІВ

Аби оговтатися від російського шоку, українським аграріям знадобилося, однак, лише кілька років. Уже торік Україна повторила рекорд 2012 року, експортувавши аграрну продук-

цію майже на 18 мільярдів доларів. Основними ринками збуту стали країни Азії і Європейського Союзу. Після підписання угоди про вільну торгівлю, частка ЄС різко зросла і становить близько третини експорту. На Азію припадає ще більше – 44 відсотки. Шокова терапія від Москви пішла українським виробникам на користь. Втративши звичні російські економічні зв'язки, вони мусили навчитися діяти в умовах глобальної конкуренції, активно займатися маркетингом і активно представ-

ляти себе на міжнародних ярмарках. Водночас, угода про вільну торгівлю з ЄС спонукає виробників отримувати європейські сертифікати якості, що відкриває нові можливості і в Азії.

Поступово знаходять українці свої ніші і на висококонкурентному європейському ринку. Лише впродовж 2017 року, наприклад, майже в два з половиною рази зріс експорт м'ясної продукції і зернових до Нідерландів. У декілька разів у цій країні також зріс попит на українську олію.

Продовження на 8 стор. ▼

ЖИТТЯ БЕЗ РОСІЇ

Загалом, голландці за рік купили аграрну продукцію українського виробництва на понад мільярд доларів. Загалом Україна 2017 року продала у маленькі Нідерланди продукцію майже на 1,7 мільярда доларів. Стільки ж – до Німеччини та Італії. Іспанія, так само як і Італія, почала активно купувати олію і зернові, Німеччина активно купує насіння.

БУМ ТОРГІВЛІ ІЗ ЗАХІДНИМИ СУСІДАМИ

Справжній бум після розриву з Росією переживає торгівля із західними сусідами України. До Польщі Україна 2017 року експортувала продукцію на 2,7 мільярда доларів. Крім аграрної продукції і сировини (деревини і руд), у Польщі користується попитом продукція чорної мета-

лургії та електричні машини, а також одяг, взуття і меблі. Сукупно західні сусіди України – Польща, Словаччина, Угорщина й Румунія – 2017 року купили українську продукцію на понад 5,5 мільярда доларів. Це майже в півтора рази більше, ніж Україна експортувала до Росії (3,9 мільярда). [...]

Експорт до країн Європи, включно з країнами ЄС піс-

ля деякого скорочення, яке відбулося на тлі економічної кризи в Україні у 2014–2015 роках, останніми роками відчутно зростає. За даними українського держстату, за перші дев'ять місяців цього року експорт зріс ще на 15 відсотків. Особливо відчутно зростає торгівля з Німеччиною – плюс 20 відсотків, Польщею (+24), Словаччиною (+45) і Угор-

▼ Продовження. Початок на 7 стор.

щиною (+32). Лівова частка цього приросту, крім аграрної продукції і сировини, припадає на електричні машини. Продовжує стрімко зростати і експорт до Туреччини. Південний сусід є ключовим покупцем української металургії, імпортувавши за дев'ять місяців цього року на мільярд доларів. [...]

Євген Тейзе, DW

ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ!

На світі багато зорей. В піднебесних просторах їх мільйони, мільярди. Кожна з них виконує свою місію, яку поклав на неї Творець вселенної. Але є одна у світі зоря особлива – це Вифлеємська зоря. Властиво, вона показала світові Христа і його правду.

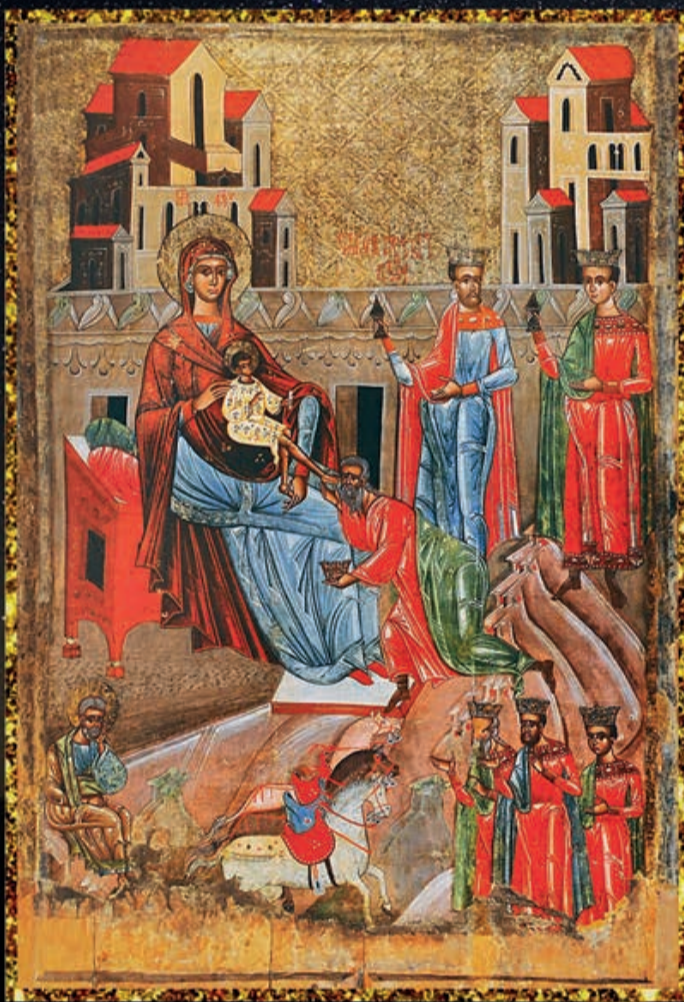
Незважаючи на хід часу, вона не змінює, як інші зорі, свого сяйва, не гасне. Вона для всіх і завжди вказує лише один незмінний і вічний шлях. Вона – зі Сходу, вона веде до Сходу, до Бога, до вічного життя.

Тож нехай Вифлеємська зоря сяє своїм світлом для кожного з нас, освітлюючи життєвий шлях і всі наші справи. Христос, що ради нас народився, нехай благословить кожного з нас і весь світ Своїм миром, радістю та благополуччям!

З Різдвяною радістю
Єпископ Петро
Апостольський Екзарх

Петро

Мюнхен, Різдво Христове 2018 Р. Б.

«Собор Богородиці», середина XVI ст., с. Бусовисько

Мудреці, перські царі,
пізнавши відкрито
небесного Царя,
що на землі народився,
ведені ясною зорею,
прийшли у Вифлеєм,
несучи добірні дари:
золото, ладан і миро;
побачивши, що у вертепі
лежить немовля,
йому вони, впавши ниць,
поклонилися.

Отець змилувався,
і Слово тілом стало,
а Діва народила Бога
що став людиною.
Зоря сповіщає,
мудреці поклоняються,
пастухи дивуються,
створіння ж радується.

(Стихири на Литії
Різдва Христового)

УПРАВА
ТОВАРИСТВА РІДНА ШКОЛА
У МЮНХЕНІ ВІТАЄ ВАС
З РІЗДВЯНИМИ СВЯТАМИ
ТА НОВИМ РОКОМ!

Нехай у ці свята ваші оселі сповнені будуть родинним теплом, неповторною святковою атмосферою, радістю і любов'ю. А в Новому 2019 Році бажаємо благополуччя, міцного здоров'я, успіхів, злагоди і миру.

Христос ся рождає – Славимо Його!

РІЗДВО
В БАВАРСЬКОМУ РАДІО

6 січня 2019 року в ефірі другого Баварського Радіо о 20:45 буде транслюватися традиційна щорічна різдвяна радіопередача «Українське Різдво» зі святковим привітанням Апостольського екзарха для українців-католиків владики Петра Крика. Запрошуємо приєднатися! (А.Ф.)

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

CHRISTLICHE STIMME
Ukrainische Kirchenzeitung
Schönbergstrasse 9
D-81679 München

Inhaber, Herausgeber und Verleger: Apostolische Exarchie für katholische Ukrainer in Deutschland und Skandinavien

D-81629 Postfach 86 02 69 Druck: Kolo UA-82100
Drohobytsch Tel. +380 3244 29060

Погляди авторів не завжди відповідають поглядам редакції. Редакція в потребі скорочує і мовно виправляє надіслані статті. Газета виходить двічі на місяць.

Chefredakteur: Roman Kryk
Stellvertretender Redakteur: Bohdan Pidlisetskyk
Telefon: +49 (0) 89 997 28 38 11
Telefax: +49 (0) 89 997 28 38 4
christl.stimme@t-online.de;
ukrainische-kirche@t-online.de;
www.ukrainische-kirche.de

Річну передплату (Unkostenbeitrag)
46,- Euro переказати на конто: Apostolische Exarchie
LIGA-Bank München
Konto-Nr.: 40 21 03 257
BLZ 750 903 00
IBAN: DE 64 7509 0300 0402 1032 57
BIC: GENODEF1 M 0 5